

Tady žádné prameniště není

V posledních třech číslech Magazínu Oko vyšly články o grantu na revitalizaci prameniště Běchovického potoka. Jelikož žiji v Újezdě více jak 65 let a bydleli zde i moji rodiče, s úsměvem proto čtu o něčem, na co si nevzpomínám, že by zde vůbec někdy existovalo.

Jako malí jsme si hráli v místě, kterému jsme nesprávně říkali „Na skalce“. Nacházelo se v dnešním poli západně od sídliště Rohožník. Byli zde tůňky, raci, čolci... Tohle krásné místo vzalo za své s výstavbou sídliště a bylo zasypáno. Někde v těchto místech si matně vzpomínám, že snad jakýsi drobný pramínek byl, táhl se směrem na západ a pod zaříčanskou byl i malý mostek. To je ale hodně dávnou minulostí.

Na Skalce

Společné zábavy a veselice s okolními obcemi jsme zažívali u velkých ohňů na nejvyšším místě v okolí, na místě zeměpisně označovaném „Na Skalce“. To se nachází nad hřbitovem západně od dnešní mateřské školy Sibřina a stojí zde vysílač. Pár metrů od něho se skutečně nacházel maličký pramínek, ale ani z něho už dávno žádná voda nepramení.

Dávné závěje a voda

V dávné historii nebylo v okolí hřbitova pole jako dnes. Bylo zde několik políček, mezi kterými byly zatravněné pásy s keři. V zimě závěje dosahovaly i více jak 1,5m sněhu, místní sedlák protahoval s povozem cesty a při oblevě nebo dešti se velké množství vody stahovalo do míst označovaných dnes jako koryto Běchovického potoka. Takto stečená voda se tam držela dlouho, protože kvůli podloží, nazývanému někdy jako tzv. „modrák“, se pod ornici neměla kam vsáknout a neměla ani pořádně kam odtéci. Byly zde proto permanentně mokré louky a voda je velmi zvolna, pokud odtoku nepomohla lidská ruka, opouštěla směrem k malému

rybníčku, který kdysi býval na východní straně ulice Staroujezdská.

Slatiny

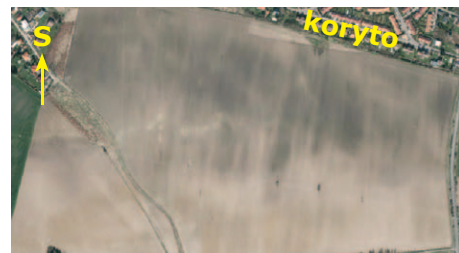
Když začala výstavba sídliště rodinných domků kolem ulice Na Božkovně (správně by se mělo uvádět Na Bočkově, podle sedláka Bočka), vypadalo to jako špatný vtíp, ta oblast totiž připomínala spíše nějaké slatiny.

Prameniště

Ovšem že by bylo nějaké prameniště potoka pod Zaříčanskou, nebo někde v těchto místech, stejně tak nějaké vedlejší prameniště dál po příkopu podél Šlitrovi ulice, si nevzpomínám.

Meliorace

Pole nad škarpu a v okolí byla odvodňována ještě před válkou, meliorace v 50. letech proběhla i s použitím skleněného potrubí a poslední meliorace proběhla asi před 40 lety znovu, protože po dešti a tání pole fungovalo jako nasáknutá houba. Tenhle jev je vidět i dnes, když je pole bez vegetace. Po dešti je celé tmavé a postupně, jak voda, která se nemá kam vsáknout a stéká do škarpy, údajného koryta potoka, mění pole barvu a od vyšších míst začíná postupně zesvětlovat. Domnělé pobočné prameniště tak podle mě není prameništěm, ale spíše výsledkem melioračních úprav. A dost možná je v těchto místech meliorační potrubí proražené zemědělskou činností, nebo naopak ucpané a voda zde může vytvářet dojem jakéhosi prameniště. Jenomže to, že se někde nahromadí voda

Snímek pole mimo vegetační období ukazuje světlou (horní, jižní) část pole s odtokovou vodou do tmavší (nižší, severní) části pole směrem ke korytu.

po dešti a tání, navíc za pomoci potrubí, neznamená, že jde o prameniště. Pokud ano, tak mám na zahradě co chvíli nějaký pramen.

Obchvat

Dříve nebo později dojde i k výstavbě obchvatu. A už teď víme, že protne ono popisované pole a Zaříčanskou ulici. Revitalizace „melioračního“ prameniště, které sbírá vodu právě z onoho pole, tak poněkud ztrácí smysl.

Přece jen pramen?

Na závěr ale jedna hádanka pro zachránce prameniště. Zkusím připustit, že teoreticky někdy, nějaký „pramen“ onou oblastí protéká, ale s výstavbou sídliště definitivně zanikl. Možná by tedy mohlo být zajímavé, kdyby místo grantů vypátrali, kam byl onen pramenný tok sveden, nebo co se s ním stalo. Možná budou překvapeni...

Lubomír Šenberk

Žádný strom neroste do nebe, ani ten okrašlovací 4

Přestože jsem v minulém čísle naznačil, že se už nebudu vracet ke grantu na revitalizaci prameniště, změnil jsem kvůli dopisu z magistrátu, který náš spolek obdržel, názor.

V dopisu nám ředitel odboru ochrany prostředí píše, že by a teď dobře „poslouchejte“: „... chtěli uvést na pravou míru zavádějící informace ...“, které jsme uvedli v minulých číslech Oka. Paní Kazdová, koordinátorka projektu, měla na loňské vycházce kolem Újezda tedy pravdu. Vodohospodáři na magistrátu jsou teď opravdu fajn, jak pravila. Nebo je to jen náhodička, že i magistrátní úředník použije obrat „Uvádíme na pravou míru“, který na naší adresu ráda používá naše rada MČ? Dál raději bez komentáře. Nicméně nenapsal nám

Újezdský STROM, ale „tatínek a maminka z magistrátu“. Nuž tedy dobrá, milé „děti“, na pravou míru.

Evidence potoka

Pan ředitel nás v dopisu žádá, abychom respektovali některé skutečnosti. Například nás odkazuje na centrální evidenci potoků na MZČR, kde je potok evidován. „Děčka“, s tímto tvrzením ale přece nejsme v rozporu! Nikdy jsme netvrdili, že potok zde zaevidovaný není (a úředník je spokojený).

Komáří porodnice

Byli jsme poučeni o tom, co je to tůň a že „líhniště pro komáry“ se není třeba obávat, neboť hmyz bude přirozeně předován

larvami vodních bezobratlých a žábami. K čemuž například v nádržích na zalévání v zahradách údajně nedochází, protože zde se predátoři nevyskytují. Ale no tak, „děčka“, přesně tyhle informace pomalu ve stejném slovosledu jsme na portálu o tůňkách také četli...

Teorie a praxe

Není mi ovšem jasné, proč, když je všechno v tak pěkné porodně-vyžrané rovnováze, jsem při procházce kolem mokřadů a tůň brzy samý kousanec od komárů. A nemusím ani chodit dál než například k mokřadům u Blatovského potoka. Vysvětlují si to tak, že k nim ještě nepřiputoval žádný zelený grant na trvale udržitelný rozvoj larev a žab a ty co tam jsou, nestíhají predovat, nebo jsou přežrané.

Údajná pobočná prameniště

Nejhezčí část údajného prameniště (možná i lidským přičiněním), leč botanicky chudá oblast

Koryto zcela bez vody - neprší, netaje

Tůňka sem, tůňka tam

Dále máme respektovat, že tůň vznikne vyhrnutím zeminy a jejím vlivem nedojde k podmáčení domů ve Šlitrově ulici. To zřejmě opravdu ne, byť je to věc názoru s ohledem na vodní přívaly, podloží a zmeliorované pole. „Děčka“ totiž v tomto smyslu k žádosti o grant žádnou studii, či něco obdobného, nepřiložila. V popisu projektu se navíc píše o tůních, magistrátní dopis však mluví už jenom o jedné tůni. Kam se vytratila ta neznámá veličina ostatních tůní?

100 tisíc grantových

Bude tedy zajímavé vidět, jak se za sto tisíc grantových vyhrnuje neznámé množství zeminy. To už stojí za to nelehnot si do trávy a vyhrnout si rukávy.

Abychom nekřivdili

V projektu je ještě sázení neznámého počtu stromků, literární a výtvarné soutěže, výstava, 1000ks katalogu a další věci, které už měly být dávno (nejpozději do října 2016) zrealizované, nebo k dispozici. Jak to, že stále nejsou (únor 2017)? Bohužel Újezdský STROM je nyní na svých stránkách na informace o projektu velmi skoupý. Podle všeho se ale zdá, že po našem zájmu požádal o prodloužení trvání realizace projektu do konce roku 2017...

Šlitrova alias Štírova

A „děčka“, až budete zase něco chtít od „rodičů“ na magistrátu, tak je upozorněte, že

Štírova ulice v Újezdě n/L opravdu není. Jenom a vždy Šlitrova ulice.

Slova na závěr

Byli jsme poučeni o věcech obecně známých, které ani nijak nerozporujeme, ale k podstatným faktům a námitkám se úředník vůbec nevyjádřil. Početli jsme si o melioracích od 40. let minulého století a jejich následcích, a byli poučení, že projekt zlepší životní prostředí. Těžko ale lze očekávat něco jiného, když grant je přidělen právě z magistrátu.

Závěrečná rekapitulace

Zopakujme si tedy jen některá opoentní fakta a cíle projektu s honosným názvem „Revitalizace prameniště Běchovického potoka“:

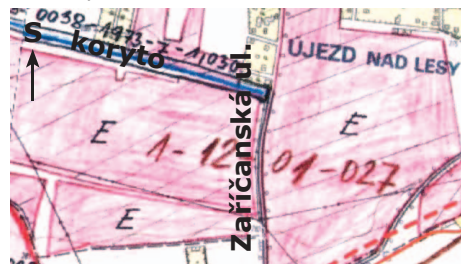
Existenci pramene, ani prameniště, natož pobočného, neprokazují minimálně:
 - nejstarší mapa - „Císařské otisky“, která například naopak Blatovské prameniště uvádí,
 - Základní vodohospodářská mapa,
 - Inženýrsko-geologická mapa,
 - Hydrogeologická mapa.
 Kromě „Císařských otisků“, ostatní zaznamenávají alespoň vodní koryto (tok).

Podle ČSN 750110 je za pramen považován „přirozený soustředěný vývěr podzemní vody na zemský povrch nebo pod hladinou povrchového vodního útvaru“ a za prameniště je považováno „území se soustředěným výskytem pramenů, které jsou ve vzájemném hydrologickém

vztahu“. V loňském létě byly ony „vývěry“ dobře patrné. V suchém dnu koryta se dalo několik týdnů projít pomalu bosou nohou od Zaříčanské až po Újezdský rybník.

Jedná se stále o zamokřenou ornou půdu, na které se mají sázet stromy se závlivkou.

Naposledy v roce 1973 bylo celé území v rámci melioračních úprav plošně odvodněno. Výsledkem tohoto odvodnění není a nemůže být po 40. letech vnik pobočného prameniště. Staré a zanedbané trubky jsou prostě pořád trubky. Nikoliv pramenný vývěr. Projekt má údajně v hustě zabydlené lokalitě níže po toku řešit záplavové situace. To chce opravdu hodně bujnou fantazii, neboť ani v tomto případě není žádná studie přiložena.

Meliorační mapa

Přesnější by tedy bylo, kdyby Újezdský STROM žádal o grant na předělání zamokřeného pole na zamokřený polní mokřad. Ale to samo o sobě zní natolik pomateně, že grant by asi nedostal. A tak se honosně revitalizuje prameniště, které ale není.

Petr Duchek

Okolí potoka od pramene směrem na divoký západ...

